

УДК 37.013 : 378.6 : 355.23

І. В. Болотний

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті описуються основні етапи історії компетентнісного підходу в освіті, аналізуються загально-теоретичні основи формування професійної компетентності та педагогічні умови її ефективності у офіцерів спеціального призначення Національної гвардії України.

Ключові слова: компетентність; компетенція; професійна компетентність; педагогічні умови.

Постановка проблеми. В умовах становлення та розвитку концептуальних положень реформування правоохоронної системи України сучасні об'єктивні реалії вимагають кардинального переосмислення ролі і місця міліції в суспільстві. Координація діяльності внутрішніх військ України з іншими міністерствами і відомствами потребувала організації взаємодії з ними та узгодження правового поля щодо передання повноважень Внутрішніх військ до відновленої Національної гвардії України у Законі України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII. А отже, межі професійної компетентності колишніх внутрішніх військ значно змінилися, тому що це військове формування з правоохоронними функціями, яке входить до системи Міністерства внутрішніх справ України. До завдань Національної гвардії віднесено забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій тощо (ст. 1 Закону України «Про Національну гвардію України»).

Аналіз досліджень. Питання професійної компетентності щодо різних категорій фахівців досліджуються педагогічною наукою давно. Існує чимало наукових підходів до професійної компетентності як складного багатовимірного феномену, розкриття її змісту, формування професійної компетентності та професійних умінь (О. В. Діденко, Дж. Равел, Т. Трегубенко, С. Т. Полторак та ін.), визначення основних видів професійної компетентності (І. О. Зимня, Г. К. Селевко, П. І. Третяков, В. В. Ягупов та ін.), формування її різних видів у майбутніх фахівців (С. О. Демченко, Т. М. Мацевко, І. Б. Міщенко, Н. Г. Ничкало, В. А. Семиченко тощо); проблематики організації професійної підготовки і формування компетентності офіцерів військових частин спеціального призначення внутрішніх військ МВС України у різних сферах їх життєдіяльності (А. О. Лігоцький, М. І. Нецадим, М. І. Науменко, О. А. Пономаренко, О. В. Топчій, В. В. Ягупов, В. Л. Яковенко та інші). Більшість вчених сходяться до спільної думки про необхідність

досягнення ефективності результатів служби завдяки компетентності у багатьох аспектах військової діяльності. Означена проблема формування професійної компетентності досліджується вітчизняними і зарубіжними науковцями (Р. А. Ануфрієв, Л. В. Васильченко, О. А. Дубасенюк, І. А. Зимня, Н. В. Кузьміна, М. В. Михайліченко, Дж. Равен, В. Хутмаєр, О. Д. Царьов та інші) в різних сферах, напрямках і аспектах професійної діяльності.

Над основами підготовки підрозділів спеціального призначення внутрішніх військ МВС України працюють Ю. П. Бабков, В. М. Бацпмунт, О. В. Лисенко, М. М. Медвідь, О. М. Медвідь, О. О. Морозова, С. Т. Полторак, І. І. Приходько, В. М. Халеп, О. В. Хацаюк, О. М. Попригін та інші.

В умовах реформування органів внутрішніх справ визначені державою пріоритети професійної компетентності знайшли своє відображення в законах України «Про міліцію», «Про Національну гвардію», «Про оперативно-розшукову діяльність», Указах Президента України, Постановах Кабінету Міністрів України, наказах МВС України та інших нормативно-правових актах. Однак комплексного дослідження професійної компетентності офіцерів спеціального призначення Національної гвардії України в Україні немає, що і обумовило актуальність обраної проблематики.

Постановка мети дослідження. **Мета статті** полягає у теоретичному аналізі сутності поняття компетентності та професійної компетентності майбутніх офіцерів спеціального призначення Національної гвардії України.

Для досягнення мети поставлені й вирішувалися такі завдання:

- описати основні історичні етапи становлення і розвитку поняття компетентності у зарубіжній та вітчизняній педагогічній науці, а також у процесі підготовки офіцерів підрозділів спеціального призначення Національної гвардії України;
- проаналізувати у педагогічній науці стан дослідження та сутність понять «компетентність», «компетенція» та «професійна компетентність»;
- з'ясувати педагогічні умови формування професійної компетентності у процесі підготовки майбутніх офіцерів спеціального призначення.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової педагогічної літератури свідчить про те, що за останні роки у дидактиці поняття компетентності розуміється як критерій ефективності педагогічної діяльності. Такий підхід орієнтує не тільки на накопичення знань, але й на вміння їх використовувати, упроваджувати у процес власної діяльності. Крім того, активно обговорюється думка міждисциплінарних зв'язків науки і освіти. Це дало можливість вченим виділити етапи становлення і розвитку поняття компетентності. Більшість наукових джерел розмежовує поняття «компетентність» (лат. *competens* – відповідний, здібний; той, що знає) і «компетенція» (від лат. *competere* – відповідати, підходити) у другій половині 50-х років ХХ століття. Зокрема, І. О. Зимня виділяє саме цей період як перший становлення компетентного підходу в освіті (Зимня І. А., 2003).

Другий етап вивчення компетентності належить до кінця 70-х років ХХ століття, у якому виділено і «професійну компетентність». Так, у США Дж. Равел наводить 37 видів компетентностей.

Третій період – відноситься до 1990-х років кінця ХХ – початку ХХІ століття. Характерним для цього періоду є те, що ЮНЕСКО за матеріалами доповіді Міжнародної комісії для ХХІ століття розмежовує терміни «компетентний спеціаліст», «кваліфікований спеціаліст» за принципом навчання впродовж життя, а саме: навчатися пізнавати, навчатися працювати, навчатися жити разом. Поняття компетентності трактується як поєднання знань, умінь, цінностей і ставлень, які використовуються у повсякденні (Зимня І. А., 2003, с. 11-13).

Освітня комісія Ради Європи компетентність пояснює як здатність застосовувати набуті в процесі учіння знання й вміння в різних ситуаціях та виокремлює п'ять ключових компетентностей: політичні та соціальні, поведінки життя у багатокультурному суспільстві, оволодіння усною і писемною комунікацією, підвищення рівня інформатизації суспільства, здатність навчатися протягом життя. Міжнародним департаментом стандартів для навчання і досягнення та освіти (IBSTPI), поняття «компетентність» визначається як «спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу» (Sprester, J.), виділяючи набуті знання, вміння, навички та навчальні досягнення. Експертні комісії країн Європейського Союзу включають до компонентів компетентності індивідуальні та соціальні потреби, цінності, емоції, поведінкові компоненти, знання та вміння для мобілізації активної дії (програма «DeSeCo», 1997р. – «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади») або здатність застосовувати знання та вміння (Eurydice, 2002).

У Копенгагенській Декларації 2002 року про посилення європейської кооперації в професійній освіті наголошується про рівень професійної

компетентності та її критерії, які не можуть бути визначеними без прозорості вимог до змісту і рамок кваліфікацій. Тому міжнародні принципи щодо професійної освіти і професійного навчання персоналу задекларовані Копенгагенською декларацією і Гамбурзьким документом (Режим доступу: www.znanie.org/docs/; http://www.rusmagistr.ru/page_0002/page_0026/page_0043/) Як правило, прийнято виділяти ключові, загальні компетентності (або універсальні навички) та спеціальні або фахові.

Словник української мови семантичне значення поняття «компетентний» тлумачить як «той, який має достатні знання в якій-небудь галузі та певні повноваження, тобто повновладний. А компетенцію – як добру обізнаність із чим-небудь, коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2003, с. 4450). Тобто, компетентний є складовою характеристики компетенції.

Щодо розуміння сутності поняття компетентності, то у широкому розумінні вчені його пояснюють як міждисциплінарне загальнометодологічне поняття, характеристика якого не задовольняє повністю фахівців різних галузей, а також і як поліаспектний феномен. Є і інші думки. Наприклад, О. І. Пометун вважає, що компетентність – спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок, ставлень, що їх набувають у процесі навчання. Існують протилежні думки з цього питання, де вчені виділяють у сутності компетентності місце діяльності, а не саму роботу або особу, яка її виконує. Разом з тим, більшість науковців компетенцію визначають як сукупність знань, умінь, навичок, що становить зміст будь-якого навчального предмета, здатність до виконання будь-якої діяльності. А компетентність – як результат, до якого повинно призвести навчання (Губарева О. С., 2005, с. 14-15).

Національна рамка кваліфікацій України у п.3 п.п.6 узагальнює поняття компетентність/компетентності як здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості (Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова Кабінету Міністрів України, 2011). Інші нормативно-правові акти до професійної компетентності працівника правоохоронного органу відносять досконале володіння професійно важливими якостями й навичками; здатність оперативно і продуктивно виконувати поставлені професійні задачі та значне фізичне й психологічне навантаження; достатній рівень самоорганізації та високий рівень правосвідомості та правової культури.

Професійну компетентність, як один із видів компетентності, у вітчизняній науці здебільшого визначають як певний психічний стан із самостійною діяльністю, здатність до виконання

трудова функція, наявність спеціальної освіти, широкої спеціальної ерудиції, постійне підвищення своєї спеціальної ерудиції, науково-професійної підготовки, здатність до виконання обов'язків та потенційну готовність вирішувати задачі самостійно та з усвідомленням справи. Як правило, основними чинниками професійної компетентності вважають загальну сукупність об'єктивно існуючих знань, умінь та навичок; здатність правильно розпоряджатися виконанням своїх функцій; знання певних наслідків конкретних дій; наявність практичного досвіду; результат праці людини; гнучкість метода критичного мислення; індивідуально-професійні позиції, індивідуально-професійні якості тощо (Царьов О. Д., 2007, с. 51-53). Ми вже зазначали на початку статті про багатогалузевий та міждисциплінарний характер загальної компетентності, тому і професійна компетентність, як її складова, також має інтегративні характеристики і об'єднує такі поняття як «професіоналізм», «кваліфікація», «професійні здібності» та інше.

Таким чином, професія правоохоронця, як один з видів соціальної діяльності, має багато екстремальних, стресогенних та травмувальних чинників, пов'язана з комунікативною компетенцією, високим рівнем мотиваційної готовності до служби, орієнтуванням на обрану спеціальність, професійною деформацією, психологічним вигорання та розчарування у професії. Тому професійна діяльність правоохоронця і входить до групи професій екстремального профілю з високим рівнем стресонасиченості, до яких, на думку О. Д. Царьова, слід віднести соціальну оцінку, невизначеність, повсякденну рутину, ризик для життя й здоров'я тощо та вимагає високого рівня професійної адаптації, який є одним із головних чинників професійної придатності до правоохоронної діяльності (Царьов О. Д., 2013, с. 64-65).

У структурі правоохоронних органів багато різних формувань, компетенція яких варта уваги. Однак предмет нашого дослідження охоплює межі формування професійної компетентності офіцерів спеціального призначення Національної гвардії України, яка існувала у період з 1991 року по 2000 рік, відновлена як військове формування з правоохоронними функціями 13 березня 2014 року на базі Внутрішніх військ МВС України та у своїй структурі має війська спеціального призначення (англ. *Special forces, commandos*), якими є окремі загони спеціального призначення, створені у структурах кожного територіального командування. Як правило, такі війська призначені для боротьби і знищення терористичних формувань, проведення спеціальних операцій, організації диверсійних актів та виконання інших складних бойових завдань (мала війна) в надзвичайно екстремальних умовах із застосуванням спеціальної тактики і засобів. Характерними ознаками таких підрозділів є особливий статус всередині галузевого відомства; професійний

статус; високий рівень психологічної, ідеологічної, фізичної та бойової підготовки особового складу; наявність спеціальних засобів оборони і нападу; здатність виконувати завдання автономно в екстремальних умовах. Таким чином, межі компетенції військ спеціального призначення значно змінені та розширені, зважаючи на загально світові тенденції мирного урегулювання конфліктів та забезпечення держав від військової агресії. Про ці компоненти компетенції зазначено у статуті Організації Об'єднаних Націй (ООН), де її члени об'єднуються з метою підтримки миру та безпеки народів, сприяння економічному та соціальному прогресу (Веб-сайт ООН, режим доступу: <http://www.un.org/ru/documents/charter/preamble.shtml>).

З історії створення та розвитку таких підрозділів прийнято їх передумовами виникнення вважати так звані підрозділи «командос» за часів Другої світової війни, підрозділи радянських розвідників-диверсантів, розвідників-водолазів та розвідників із складу НКВС. З початком розпаду СРСР починають створюватися загони міліції особливого призначення, а з 1993 року – спеціальні відділи швидкого реагування (Основи підготовки підрозділів спеціального призначення внутрішніх військ, 2012, с. 11-12). Тож виділяють два основні напрями їх діяльності: диверсійна робота та ведення розвідки і другий – боротьба з тероризмом та організованою злочинністю.

Зважаючи на теорію педагогічної науки та загальні положення компетентнісного підходу в професійній освіті, до основних компонентів професійної компетентності офіцерів спеціального призначення Національної гвардії України ми відносимо професійні знання, вміння і навички; професійні цінності та якості особистості; повноваження, гарантії, відповідальність, високий рівень самоорганізації та оперативного реагування в екстремальних обставинах. Тому, за таких умов професійної діяльності до професійної компетентності підрозділів спеціального призначення ми відносимо науково-предметну (комплекс знань, умінь, якостей, вміння відстоювати власну позицію, індивідуальні манери виконання та стиль виконання професійних завдань), методичну (рівень освіченості, вміння застосовувати методи та прийоми у виконанні конкретних завдань), комунікативну (уміння орієнтуватися в соціумі, у конкретній соціальній ситуації, уникати конфліктів або їх конструктивне розв'язання, володіти власним емоційним станом тощо), управлінську (організаторські здібності, здатність до планування роботи) та інформаційну (уміння володіти способами та засобами пошукової діяльності тощо) складові. Звичайно, цей перелік потребує подальшого дослідження та доповнення, тобто не є вичерпним.

Вартими уваги є педагогічні умови формування професійної компетентності у процесі підготовки

майбутніх офіцерів спеціального призначення. У філософському сенсі умова розуміється як сукупність об'єктів (речей, процесів, відносин), що необхідні для виникнення, існування або зміни даного об'єкту або у педагогічному – як сукупність перемінних природних, соціальних, зовнішніх та внутрішніх впливів, що впливають на фізичний, психічний, моральний розвиток людини, його поведінку; виховання і навчання, формування особистості. У більшості наукових педагогічних джерел під педагогічними умовами розуміються обставини, сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, необхідних для забезпечення ефективного функціонування всіх компонентів професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей (Професійна освіта: Словник, 2000; Словник-довідник з професійної педагогіки, 2006; Полторак С. Т., 2003).

Проаналізована наукова педагогічна література дає можливість нам визначити педагогічні умови формування професійної компетентності у процесі підготовки майбутніх офіцерів спеціального призначення. До них ми відносимо: високий рівень організації професійної підготовки; застосування особистісно-орієнтованого підходу, позитивної мотивації до несення служби у підрозділах спеціального призначення та професійної мобільності; структурно-змістове забезпечення з упровадженням спеціально організованих інтегрованих курсів; науково-методичне, матеріально-технічне, інформаційно-психологічне забезпечення; системний моніторинг і контроль процесу формування професійної компетентності, застосування інноваційних технологій навчання. Ефективність педагогічних умов залежить від поетапності формування професійних умінь та навичок; визначення основних вимог професійної компетентності, її видів та особливостей в умовах здійснення спеціальних операцій підрозділами спеціального призначення; поєднання активних форм та методів навчання із застосуванням інформаційних технологій та якісного кадрового персоналу, фахового підходу до розробки критеріїв, показників та рівнів розвитку військово-професійних умінь.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізовані нами поняття компетентності, компетенція та професійна компетентність свідчать про інтегрований підхід до професії правоохоронця і, зокрема, до її фор-

мування у офіцерів спеціального призначення Національної гвардії України.

У становлення компетентнісного підходу прийнято виділяти три періоди: перший та другий 50-ті та 70-ті роки ХХ ст., третій 90-ті роки кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Більшість вчених досліджують професійну компетентність з позицій системного підходу та інтегративних зв'язків. Це також стосується і підрозділів спеціального призначення, стосовно яких ми відносимо до складових професійної компетентності професійні знання, вміння і навички; професійні цінності та якості особистості; високий рівень самоорганізації та оперативного реагування в екстремальних обставинах.

Існує чимало класифікацій компетенцій, які умовно поділені на провідні та супровідні, що також і відносимо до професійної компетенції та мають всезагальний характер для професійної компетенції. У формуванні професійної компетенції офіцерів у процесі підготовки підрозділів спеціального призначення нами виділено такі види компетенцій, як: соціально-правові, психологічні, конфліктологічні, комунікативні, здатність навчатися, персональні та екстремальні.

Під педагогічними умовами ми розуміємо цілеспрямоване створення обставини з інтегративними чинниками (засоби тощо) для ефективного досягнення результатів освітнього процесу. Для формування професійної компетентності у процесі підготовки майбутніх офіцерів спеціального призначення до педагогічних умов нами віднесено високий теоретичний та методичний рівень підготовки кадрового персоналу в системі професійної підготовки, чітке визначення мети, принципів, змісту освіти і навчання із упровадженням спеціально організованих інтегрованих курсів, науково-організаційне, інформаційно-психологічне та методичне забезпечення, застосування особистісно-орієнтованого підходу, форми та методи активного навчання, зворотній зв'язок у виконанні завдань та аналізу їх результатів. система контрольних заходів.

Перспективами подальших досліджень є подальша характеристика теоретичних основ формування професійної компетентності у процесі підготовки офіцерів спеціального призначення та впровадження у освітній процес підготовки фахівців Національної гвардії України.

Література

1. Веб-сайт ООН: [Електронний ресурс]. – Статут організації об'єднаних націй. – Режим доступу до сайту : <http://www.un.org/ru/documents/charter/preamble.shtml>
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
3. Гамбургская декларация об обучении взрослых : [Електронний ресурс]. – Режим доступа: www.znanie.org/docs/

4. **Губарева О. С.** Психологічні особливості формування професійної компетентності працівників ОВС [Текст] : дис... канд. психол. наук: 19.00.06 / Губарева Ольга Семенівна ; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. – Х., 2005. – 209 с.
5. **Зимняя И. А.** Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
6. Копенгагенская декларация по усилению европейской кооперации в профессиональном образовании : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rusmagistr.ru/page_0002/page_0026/page_0043/
7. Основи підготовки підрозділів спеціального призначення внутрішніх військ [Текст] : навч. посіб. / Ю.П. Бабков, В.М. Бацамут, О.В.Лисенко та інш.; за заг. ред. С.Т.Полторака. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2012. – 481 с.
8. **Полторака С.Т.** Педагогічні умови формування умінь командира підрозділу у майбутніх офіцерів МВС України: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / С. Т. Полторака ; Нац. акад. Прикордон. військ України ім. Б.Хмельницького. – Хмельницький, 2003. – 18 с.
9. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова Кабінету Міністрів України N 1341 від 23 листопада 2011 р. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
10. Про Національну гвардію України : Законі України № 876-VII від 13 березня 2014 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - № 17. – Ст. 594.
11. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; За ред. Н. Г. Николо. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
12. **Сазоненко Г. С.** Компетентність у системі неперервної освіти: акмеологічна модель : наук.-метод. посіб. / Г. С. Сазоненко, В. В. Приступа; укр. гуманіст. лицей киї. нац. ун-ту ім. Т.Г.Шевченка. – Макарів : Софія, 2013, – 411 с.
13. Словник-довідник з професійної педагогіки/ [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. – Одеса: Пальміра, 2006. – 272 с.
14. **Царьов О. Д.** Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти / В. В. Ягупов, В. І. Свистун // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». – 2007. – Том 71: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – С. 3–8.
15. **Царьов О. Д.** Підготовка до професійної адаптації майбутніх правоохоронців у вищих навчальних закладах МВС України [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олександр Дмитрович Царьов; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – К., 2013. – 275 с.
16. Specter, J. Michel – de la Teja, Ileana. Eric Clearinghouse on information and Technology Syracuse N.Y. Competencies for Online Teaching. Ric Diges. Competence, Competencies and Certification. – P. 1.

References

1. Law of Ukraine on National guard of Ukraine from March 13 2014, № 876-VIII]. (2014, March 13). Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine, 17. – Article. 594 [in Ukrainian].
2. **Зимняя, И. А.** (2003) Core competencies – a new paradigm of the education // Higher education today, 5. – pp. 34-42. [in Ukrainian].
3. **Specter, J. Michel – de la Teja, Ileana.** Eric Clearinghouse on information and Technology Syracuse N.Y. Competencies for Online Teaching. Ric Diges. Competence, Competencies and Certification. – P. 1.
4. The Hamburg Declaration on adult learning. Retrieved from <http://www.znание.org/docs/>
5. The Copenhagen Declaration on strengthening European cooperation in vocational education. Retrieved from http://www.rusmagistr.ru/page_0002/page_0026/page_0043/
6. **Busel, V. T.** (Eds.). (2003). Big explanatory dictionary of modern Ukrainian language: Irpin: WTF «Perun» [in Ukrainian].
7. **Sazonenko, G. S., Pristupa V. V.** (2013) Competence in the system of continuous education: acmeological model : Sciences.-method. manual. Ukr. humans. Lyceum Ki. the NAC. University of the ei. T. G. Shevchenko. – Makarov : Sofia. [in Ukrainian].
8. Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of National qualifications framework of Ukraine from November 23 2011, № 1341]. (2011, November 23) Retrieved from <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. **Gubareva, O. S.** (2005). Psychological peculiarities of formation of professional competence of police officers. Doctor's thesis. Sumy: SumDU. [in Ukrainian].
10. **Yagupov, V. V., Svistun, C. I.** (2007). Competence approach to the training of specialists in higher education. Scientific notes of the National University «Kyiv-Mohyla Academy», 71: Pedagogical, psychological Sciences and social work, 3-8 [in Ukrainian].

11. **Tsarev, A. D.** (2013). Preparation for professional adaptation of future law enforcement officers in higher education institutions of the Ministry of internal Affairs of Ukraine Doctor's thesis. Sumy: SumDU. [in Ukrainian].
12. The web site of the United Nations. – The Charter of the United Nations. Retrieved from <http://www.un.org/ru/documents/charter/preamble.shtml>
13. **Babkov, Y. P., Balamut, V. M., Lysenko, O. C.** et al. (2012). Basis of preparation of the special purpose units of the internal troops. Poltorak, S.T. of (Ed.): Acad. The MIA of Ukraine [in Ukrainian].
14. **Goncharenko, C. C.** (2000). Professional education: Dictionary: Textbook. manual. N.G. Nishcolo (Ed.). Kyiv: Higher HQ. [in Ukrainian].
15. **Semenova, A. C.** (Eds.). (2006). The dictionary of vocational pedagogy. Odessa: Palmyra [in Ukrainian].
16. **Poltorak, S. T.** (2003). Pedagogical conditions of formation of skills of the unit commander, the future officers of the Ministry of internal Affairs of Ukraine. Extended abstract of candidate's thesis. Sumy: SumSU [in Ukrainian].

И. В. Болотный

ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ОФИЦЕРОВ СПЕЦИАЛЬНОГО НАЗНАЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье описываются основные этапы истории компетентностного подхода в образовании, анализируются общетеоретические основы формирования профессиональной компетенции. А также педагогические условия её эффективности у офицеров специального назначения Национальной гвардии Украины.

Ключевые слова: компетентность; компетенция; профессиональная компетенция; педагогические условия.

I. Bolotny

FOUNDATIONS OF PROFESSIONAL COMPETENCE FOR THE OFFICERS OF THE SPECIAL SETTING OF NATIONAL GUARD OF UKRAINE: THEORETICAL ASPECT

In the article the basic stages of history of kompetentnostnogo approach are described in education, general theoretic bases of forming of professional jurisdiction are analysed. And also pedagogical terms of its efficiency for the officers of the special setting of The National Guard of Ukraine.

In the establishment and development of conceptual provisions reforming the law enforcement system of Ukraine was the transfer of authority to the Internal Troops of the restored National Guard of Ukraine on 13 March 2014. The main tasks of the National Guard of Ukraine classified national security and protection of state borders, combating terrorism, and Illegal paramilitary or armed groups (groups) and others.

Analyzed the concept of competence, competence and professional competence suggest an integrated approach to the profession of law enforcement officers and, in particular, to its formation in special purpose officers of the National Guard of Ukraine.

In establishing competency approach taken to provide three periods: the first and second 50th and 70th years of the twentieth century, three 90s -early late twentieth century XXI.

By components of professional competence special units of the National Guard Ukraine we include professional knowledge and skills; professional values and personality; a high level of self-organization and rapid response to extreme circumstances.

There are many classifications of competencies that are generally divided into top and cover that also to restore professional competence and have a universal character. In the formation of professional competence of officers in the training of Special Forces we have identified the following types of competencies as social, legal, psychological, of the conflict, communication, ability to learn, personal and extreme.

In pedagogical terms, we understand the deliberate creation of conditions of integrative factors ... for the effective achievement of the educational process. training, feedback in the tasks and analyze their results. system control measures.

Keywords: competence; jurisdiction; professional jurisdiction; pedagogical conditions.

Рецензенти

Лігоцький А. О. – д.пед.н., проф.
Кривуша В. І. – канд.пед.н., доцент

Стаття надійшла до редакції 14.09.14